

ТЪРЖЕСТВЕНО ЧЕСТВАНЕ НА 24 МАЙ – ДЕН НА БЪЛГАРСКАТА ПРОСВЕТА, НАУКА И КУЛТУРА И НА СЛАВЯНСКАТА ПИСМЕНОСТ В ЦЕНТРАЛНАТА СГРАДА НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

На 22 май 2007г. в Големият салон на БАН се проведе тържествено събрание по случай Деня на българската просвета, наука и култура и на славянската писменост — 24 май. Институтът за Изкуствознание на БАН организира изложбата “Православна музика. Ангелогласие“.

С любезното съдействие на автора представяме откъси от словото му, произнесено на тържественото събрание, илюстрирано с избрани постери от изложбата.

ПРАВОСЛАВНА МУЗИКА: МУЗИКА БОЖЕСТВЕНА, MUSICA DIVINA — МУЗИКА, УВЕКОВЕЧЕНА В КНИГА

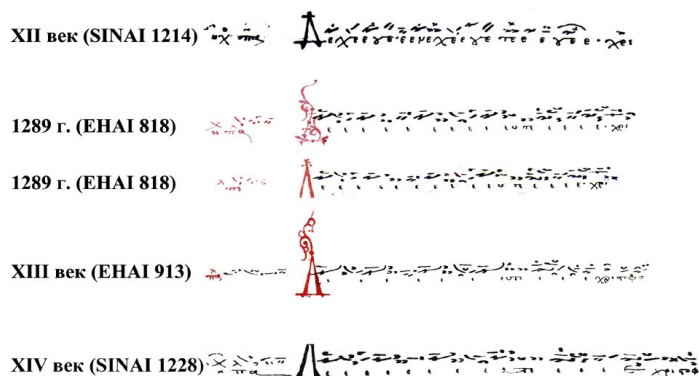
Янко Маринов, музиковед и органист,
докторант при Института за Изкуствознание, БАН
E-mail: yanmarinov@gmail.com

“Убеден съм, че музиката, ... наистина притежава универсалния език на красотата. Музиката има способността да свързва хората по цялата земя. Тя насочва погледа им нагоре; кара ги да се отворят за абсолютното Добро и абсолютната Красота, чийто краен извор е самият Бог. Гледайки своя живот, благодаря на Бога, че ми е дал за спътница в живота музиката, която винаги ми е носила успокоение и радост. Благодаря също на хората, които от най-ранно детство са ме приближавали до този извор на вдъхновение и спокойствие.”

Тези дълбоки и естествени думи бяха произнесени преди дни от папа Бенедикт XVI — сегашен глава на Римокатолическата църква, църква, адмирирала делото на светите Равноапостоли Кирил и Методий, признала основния им принос — славянската писменост за каноничен, а днес провъзгласила ги за съпокровители на Европа. Обобщаващи възгледи на християнин, философ и музикант, познаващ естеството на музикалното, тези слова важат както за западната, така и за източноправославната църковна музика.

Църковната и в частност Православната музика е музикалното осъществяване на различните форми на богослужението — служба на Бога и Неговото възплъщение Иисус Христос. Тя е и реализиран образ на онази божествена хармония и красота, която прониква и струи от всичко съществуващо в “сферата” на света и може да бъде открита дори и във вещественото,

като отзвуци от “разумното великолепие” — отзвуци, възвеждащи ни към невеществения първообраз.

От времето на официалното приемане на християнството в Първото българско царство през IX в. се поставя начало на обхватната славяно-византийска духовна и културна традиция и на славяно-византийската църковна музика, осъществени като многостранен и сложен синтез. Така от покръстването на България, а според по-скорошни изследвания и преди това, тя е и

наша музика — българска, на българския народ, общобалканска. Музика, която на наша почва бива оригинално претворена и приспособена към богослужебните текстове на старобългарски и другите стари славянски езици.

Дори след падането на Балканите под турско робство църковната музика не умира — предадена от Търновската книжовна школа, българската песенност се усвоява от съседни народи — сведения за това намираме в молдавски и украински извори от XVI и XVII век. Ново начало на въвеждане на славяноезичната устна песенност в музикалнописмената практика поставя на Балканите в края на XVIII в. Рилската певческа школа. Нейните творци имат огромната заслуга за полагането на възрожденската църковна песенност към църковнославянските текстове и пренасянето на музиката на невмената нотация на Нов метод. С това рилските монаси предават традицията и в съвременността.

Днес, на празника на славянската писменост и на българската просвета, наука и култура, е време да припомним, че литургичното писмо и нотацията към него са знаци със сакрално значение, пренасящи през вековете истинното и вечно Божие слово. Да се изписва библейски или литургичен музикален ръкопис означава да се следват прототипите на Светото писание, на Завета: при копиране в Средновековието често се цели постигането на пълно сливане с образците. Да се чете от книгите, означава да се съзерцава Божията изява в целия Универсум. Да се създава вещественото им тяло (подвързия — обков, пергамент, калиграфски оформено поле на текста) е символ на присъединяването на човек към божественото домостроителство. Някои от тези ръкописи са приемани за “безвременни, вечни”, принадлежащи на целия свят, и биват богато украсявани, пазени и гледани като икона.

За нас, общността на учените, събирането на средновековните музикални ръкописи, съхраняването и изучаването им, има ценност не само като поглед в миналото, като своеобразно „запазване на корена”, но преди всичко като източник на светлина и духовност.

